

Opetus- ja kulttuuriministeriön tulossuunnitelma 2018

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2018:5

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2018:5

Opetus- ja kulttuuriministeriön tulossuunnitelma 2018

Opetus- ja kulttuuriministeriö, Helsinki 2018

ISBN: 978-952-263-546-4 (PDF)

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto, Teija Metsänperä

Helsinki 2018

Kuvailulehti

Julkaisija	Opetus- ja kulttuuriministeriö	22.1.2018	
Tekijät			
Julkaisun nimi	Opetus- ja kulttuuriministeriön tulossuunnitelma 2018		
Julkaisusarjan nimi ja numero	Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2018:5		
Diaarinumero		Teema	hallinto
ISBN PDF	978-952-263-546-4	ISSN PDF	1799-0351
URN-osoite	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-546-4		
Sivumäärä	26	Kieli	suomi
Asiasanat	tulossuunnitelmat, toiminnan ja talouden suunnittelu, tulostavoitteet, resurssit		
Tiivistelmä	<p>Opetus- ja kulttuuriministeriö julkaisee vuosittain tulossuunnitelman, joka ohjaa ministeriön tulevan vuoden toimintaa. Opetus- ja kulttuuriministeriön tulossuunnitelma 2018 perustuu kansliapäällikön ja osastojen ja toimintayksiköiden kanssa marraskuussa 2017 käytyihin tuloskeskusteluihin, joissa on sovittu vuoden 2018 toimintaa koskevat linjaukset. Linjaukset koskevat sekä ministeriön yhteisiä tavoitteita että toimialakohtaisia tavoitteita. Tulossuunnitelma sisältää myös ministeriön resurssikehyksen vuodelle 2018 sekä arvion toiminnan riskeistä.</p> <p>Tulossuunnitelma on käsitelty kansliapäällikön johtoryhmässä 14.12.2017.</p>		
Kustantaja	Opetus- ja kulttuuriministeriö		
Painopaikka ja vuosi	Lönnerberg Print & Promo, 2018		
Julkaisun jakaja/myynti	Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi Julkaisumyynti: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Presentationsblad

Utgivare	Undervisnings- och kulturministeriet	22.1.2018	
Författare			
Publikationens titel	Undervisnings- och kulturministeriets resultatplan för resultatmålen för 2018		
Publikationsseriens namn och nummer	Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2018:5		
Diarienummer		Tema	Förvaltning
ISBN PDF	978-952-263-546-4	ISSN PDF	1799-0351
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-546-4		
Sidantal	26	Språk	finska
Nyckelord	resultatplan, planering av verksamhet och ekonomi, resultatmål, resurser		
Referat	<p>Undervisnings- och kulturministeriet offentliggör varje år en resultatplan som styr verksamheten vid ministeriet under det kommande året. Ministeriets resultatplan för 2018 baserar sig på de resultatdiskussioner som kanslichefen fört med avdelningarna och verksamhetsenheterna vid ministeriet i november 2017. Under diskussionerna enades man om riktlinjerna för verksamheten under år 2018. Riktlinjerna gäller både ministeriets gemensamma mål och målen för respektive ansvarsområde. Planen innehåller också ministeriets resursram för 2018 och samt en riskbedömning av verksamheten.</p> <p>Kanslichefens ledningsgrupp har behandlat resultatplanen den 14 december 2017.</p>		
Förläggare	Undervisnings- och kulturministeriet		
Tryckort och år	Lönberg Print & Promo, 2018		
Distribution/ beställningar	Elektronisk version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Beställningar: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Sisältö

1	Johdanto	7
2	Tulossuunnitelman lähtökohdat	8
3	Opetus- ja kulttuuriministeriön yhteiset tavoitteet	9
4	Toimialakohtainen politiikkaosa	12
4.1	Yleissivistävää koulutusta ja varhaiskasvatusta koskevat linjaukset	12
4.2	Ammatillista koulutusta koskevat linjaukset	13
4.3	Korkeakoulu- ja tiedepolitiikkaa koskevat linjaukset	13
4.4	Kulttuuri- ja taidepolitiikkaa koskevat linjaukset	15
4.5	Nuoriso- ja liikuntapolitiikkaa koskevat linjaukset	15
4.6	Muut toimialakohtaiset linjaukset	16
5	Resurssit	20
6	Riskit	21
	Liitteet	22
	Liite 1. Muiden toimintamenojen resurssisuunnitelma 2018	22
	Liite 2. Vuoden 2018 toimintaa koskevat riskit ja riskitasot	23

1 Johdanto

Opetus- ja kulttuuriministeriön tulossuunnitelma 2018 perustuu kansliapäällikön sekä osastojen ja toimintayksiköiden kanssa käytyihin tulosneuvotteluihin, joissa on sovittu keskeiset vuoden 2018 toimintaa koskevat linjaukset. Tulossuunnitelma on käsitelty kansliapäällikön johtoryhmässä 14.12.2017.

Tulossuunnitelma sisältää resurssikehyksen vuodelle 2018.

2 Tulossuunnitelman lähtökohdat

Opetus- ja kulttuuriministeriön tehtävänä on huolehtia tulevaisuuden osaamis- ja luovuusperustasta.

Opetus- ja kulttuuriministeriön yhteiskunnallisen vaikuttavuuden ja sisäisen toiminnan yhteiset tavoitteet koskevat kaikkia osastoja ja toimintayksiköitä sekä koko hallinnon alaa. Tavoitteet perustuvat hallitusohjelmaan, hallituksen toimintasuunnitelmaan sekä hallituksen puolivälin tarkistukseen, ministeriön ja sen toimialojen strategioihin, toimintaohjelmiin tai vastaaviin suunnitelmiin. Ministeriön sisäistä toimintaa koskevat tavoitteet perustuvat ministeriön sopeuttamisohjelmaan sekä ministeriön toiminnan uudistamista koskeviin aikaisempiin suunnitelmiin.

3 Opetus- ja kulttuuriministeriön yhteiset tavoitteet

Opetus- ja kulttuuriministeriön yhteiskunnallista vaikuttavuutta koskevat yhteiset tavoitteet koskevat kaikkia ministeriön osastoja ja toimintayksiköitä sekä koko hallinnon alaa. Tavoitteet perustuvat hallitusohjelmaan, hallituksen toimintasuunnitelmaan sekä hallituksen puolivälin tarkistukseen.

Yhteiskunnallista vaikuttavuutta koskevat tavoitteet

- Digitalisaation ja uuden pedagogiikan mahdollisuudet on hyödynnetty oppimisessa ja lasten ja nuorten hyvinvoinnin sekä osallisuuden tukemisessa. Oppimisympäristöjä on modernisoitu.
- Lasten ja nuorten osallisuutta on vahvistettu koulutuksen, kulttuurin ja liikunnan keinoin. Syrjäytyneiden nuorten sekä koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevien nuorten määrä on vähentynyt ja koulutuksen keskeyttäneiden määrä on laskenut.
- Koulutuksen ja työelämän välinen vuorovaikutus on lisääntynyt ja osaamisen ja työmarkkinoiden tarpeiden kohtaanto on parantunut. Korkeakoulujen ja elinkeinoelämän yhteistyötä on vahvistettu innovaatioiden kaupallistamiseksi.
- Huippututkimus on vahvistunut ja tutkimus- ja innovaatiotoiminnan laatu ja vaikuttavuus ovat parantuneet. Tutkimuksen infrastruktuurit tutkimuksen edellytyksinä on otettu huomioon.
- Digitalisaation, tekoälyn ja robotiikan hyödyntäminen ovat edistyneet.
- Luovien alojen toimintaedellytykset ovat parantuneet.
- Taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta on parannettu.
- Kansainvälisyys on lisääntynyt. Koulutusviennin esteet on purettu. Team Finland-verkoston tarjoamia mahdollisuuksia on hyödynnetty koulutusviennin, luovien alojen kaupallisen toiminnan sekä maakuu- vatyön edistämiseen.

- Yhteiskunnan avoimuus, yhteenkuuluvuus ja luottamus ovat vahvistuneet. Vihapuheeseen ja rasismiin on puututtu ennalta ehkäisevästi ja osallisuutta edistävin toimin.
- Maahanmuuttajien integroituminen yhteiskuntaan on vahvistunut. Maahanmuuttajien koulutuspolut ja työllistyminen on nopeutunut.
- Kansalaisten hyvinvointia ja terveyttä on edistetty sekä eriarvoisuus on vähentynyt.
- Palveluja on kehitetty asiakaslähtöiseksi ja niitä koskeva palvelulupaus on annettu.
- Kokeilukulttuuri on otettu käyttöön.
- Johtamista on parannettu.
- Työhyvinvointia on parannettu ja osaamista on kehitetty.
- Toiminta on tuloksellista, taloudellista ja tehokasta ottaen huomioon valtiontalouden toiminnalle asettamat reunaehdot.

Ministeriön sisäisen toiminnan kehittämistä koskevat tavoitteet

Vahvistetaan ministeriön roolia tulevaisuus- ja sivistysministeriönä. Varmistetaan ministeriön kokonaisnäkemysten muodostuminen ja strategisten tavoitteiden saavuttaminen. Edistetään ministeriössä yhteisöllistä toimintakulttuuria sekä lisätään yhteistyötä ja yhteisiä toimintatapoja. Edistetään ydintoiminnoissa yhteistä valmistelua ja resurssien joustavaa käyttöä. Parannetaan johtamiskulttuuria.

- Laaditaan opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan tulevaisuus- katsaus yhteistyössä osastojen, toimintayksiköiden ja sidosryhmien kanssa.
- Valmistaudutaan Suomen EU-puheenjohtajuuskauteen 2019.
- Selkeytetään työnjakoa ministeriön ja hallinnonalan virastojen välillä. Vahvistetaan yhteistyötä ja verkostomaista toimintaa ohjattavien tahojen ja keskeisten sidosryhmien kanssa.
- Panostetaan ydintoimintaan. Ennakoidaan ja priorisoidaan valmisteltavia asioita työkuormituksen välttämiseksi ja toiminnan suunnittelun parantamiseksi. Varmistetaan riittävät henkilöresurssit ydintoimittävien hoitamiseen.
- Yhteistyöryhmien laatimien toimintasuunnitelmien pohjalta sovietaan vuoden 2017 loppuun mennessä keskeisistä toimenpiteistä kansliapäällikön johtoryhmässä. Varmistetaan yhteistyöryhmien ja osastojen sekä toimintayksiköiden välinen yhteistyö ja tiedonkulku.
- Kehitetään ministeriön laadunhallintaa ottamalla käyttöön soveltuvin osin CAF-arviointimalli. Arvioinnin valmistelu aloitetaan keväällä 2018 ja varsinainen arviointi käynnistyy syksyllä 2018.

- Vahvistetaan toiminnan tietopohjaista kehittämistä.
- Vahvistetaan avoimuutta, luottamusta ja yhteisöllistä toimintaa sekä yksikkörajat ylittävää yhteistyötä ministeriön sisällä. Otetaan käyttöön yhtenäisiä toimintatapoja ja moderneja työn tekemisen välineitä digitaalisen valtioneuvoston tavoitteiden mukaisesti.
- Vahvistetaan henkilöstön osaamista. Painopisteenä on ministeriön asiantuntijoiden lainvalmisteluosaamisen vahvistaminen. Osallistutaan henkilökiertoon.
- Uudistetaan johtamiskulttuuria ministeriön kokonaisnäkemystä ja yhteistä valmistelua tukevaksi.
- Sopeutetaan ministeriön toiminta julkisen talouden pienentyviin resursseihin. Ministeriö jatkaa sopeuttamisohjelman toimeenpanoa. Ministeriön toimintakyky, osaaminen ja asiantuntijuus turvataan kaikissa olosuhteissa.

Osastojen, toimintayksiköiden ja yhteistyöryhmien toiminta tukee edellä mainittujen tavoitteiden saavuttamista.

4 Toimialakohtainen politiikkaosa

4.1 Yleissivistävää koulutusta ja varhaiskasvatusta koskevat linjaukset

Toiminnan painopisteet vuonna 2018 ovat:

- Toteutetaan lainsäädännön uudistuksia kuten varhaiskasvatuksen asiakasmaksulaki, toisen kotimaisen kielen kokeilu, vapaan sivistystyön maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon koulutus ja rahoitus sekä varhaiskasvatustilainsäädännön uudistaminen.
- Toimeenpannaan toimialan ja hallinnonalojen yhteisiä strategisia hankkeita, erityisesti sote-, maakunta- ja kuntauudistus, Valtion lupa- ja valvontavirasto (Luova), lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma sekä toteutetaan kiusaamisen ehkäisyyn sekä vaativan erityisen tuen säädösmuutokset sekä toimeenpannaan kehittämislinjaukset. Toimeenpannaan hallituksen osaamisen ja koulutuksen kärkihankkeita yhteistyössä Opetushallituksen kanssa.
- Edistetään digitaalisia ratkaisuja, vahvistetaan tietoperustaa, sekä tiedon avoimuutta. Otetaan käyttöön Kansallisen tunnistuspalvelun MPASSid, toimialan innovaatio- ja kehittämismalli, uudistettu varhaiskasvatuksen tietotuotanto (VARDA) sekä toimialan koulutuksen ja opetuksen järjestäjien järjestämis- ja ylläpitämislupien digitalisoitu tietohallintajärjestelmä.
- Vahvistetaan kansallisen ja kansainvälisen tutkimusperusteisen tiedon käyttöä toimialan strategisessa kehittämisessä, ohjaamisessa ja päätöksenteon tukena. Valmistellaan eduskunnan edellyttämät selvitykset, hallinnoidaan PISA, TIMSS, PIRLS, TEA- hankkeiden koordinaointia sekä vahvistetaan toimialan muutosten seuranta ja kehityksen analysointia sekä tutkimusyhteistyötä. Vahvistetaan lainsäädäntöhankkeiden vaikutusarviointiprosessia.

- Valmistellaan Suomen EU-puheenjohtajakautta 2019 koskevat kansalliset painopisteet ja alustava ohjelma yleissivistävän koulutuksen ja varhaiskasvatuksen osalta. Toimitaan aktiivisesti kansainvälisessä yhteistyössä (ml. pohjoismainen yhteistyö) ja esimerkiksi direktiivien valmistelussa kaikilla osaston tehtävälalueilla.

4.2 Ammatillista koulutusta koskevat linjaukset

Toiminnan painopisteet vuonna 2018 ovat:

- Toimeenpannaan ammatillisen koulutuksen reformi ja toteutetaan toimeenpanon tukiohjelma (mm. toiminnan uudistamista tukevien kehittämishankkeiden käynnistäminen ja ohjaaminen, viestintätoimet, koulutuksen järjestäjien neuvonta ja ohjaus, opettajien osaamisen kehittäminen, laadunhallinnan kehittäminen).
- Uudistetaan koulutuksen järjestäjien toiminnanohjausprosessi sekä uudistetaan ja laajennetaan sitä tukeva Oiva-palvelu ohjausta ja rahoituspäätösvalmistelua tukevaksi vuorovaikutteiseksi järjestelmäksi sisältäen indikaattoreiden kehittämisen ja integroinnin rahoituksen laskentajärjestelmään.
- Ammatillisen koulutuksen rahoituksen toimeenpano ja kehittäminen (mm. vaikuttavuusrahoituksen palautemittareiden kehittäminen).

4.3 Korkeakoulu- ja tiedepolitiikkaa koskevat linjaukset

Toiminnan painopisteet vuonna 2018 ovat:

Osaamisen ja koulutuksen kärkihankkeet

- Uudet oppimisympäristöt ja digitaaliset materiaalit peruskouluihin
  - Toimeenpannaan opettajankoulutuksen kehittämisohjelma (sis. opettajien täydennyskoulutus, opettajankoulutusfoorumien toiminta).
- Nopeutetaan siirtymistä työelämään
  - Toteutetaan korkeakoulutuksen kehittämisohjelmaa (sis. ympäri-voittainen opiskelu, oppimisympäristöjen uudistaminen, joustavat opintopolut, opiskelijavalintojen uudistaminen, tietojärjestelmien yhteentoimivuus ja yhteiskäyttö).

- Vahvistetaan korkeakoulujen ja elinkeinoelämän yhteistyötä innovaatioiden kaupallistamiseksi
  - Tutkimus- ja innovaationeuvoston vision ja tiekartan toimeenpano.
  - Valmistellaan korkeakoulujen pääomittamista ja vaihtoehtoisia lisärahoitusmalleja kestäväen kasvun edellytyksiä tukevaan toimintaan.

Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen vision jatkotoimet

- Laaditaan vision toimeenpanon tueksi tiekartta ja sitä tukevat kehittämissuunnitelmat. Valmistellaan vision toimeenpanon edellyttämät lainsäädäntömuutokset. Valmistelu toteutetaan yhteistyössä korkeakoulujen ja sidosryhmien kanssa.
- Käynnistetään vision toimeenpanoon liittyen korkeakoulujen ohjaus- ja rahoituskäytänteiden uudistaminen. Valmisteluun kytetään Suomen Akatemian tutkimusmäärärahojen ja korkeakoululaitoksen ja tieteen yhteisten menojen tarkastelu.
- Käynnistetään kansainvälisyyden edistämisen toimia kansainvälistymissuunnitelman mukaisesti yhdessä korkeakoulujen ja muiden toimijoiden kanssa.
- Toteutetaan ammattikorkeakoululain uudistuksen arviointi ja korkeakoulu-uudistusten kokonaisarviointi.
- Edistetään avoimuutta korkeakoulujen toimintatapana ja jatketaan aktiivista infrastruktuuripolitiikan toteuttamista.
- Tehdään näkyväksi korkeakoulutuksen ja tieteen merkitystä ja vaikuttavuutta yhteiskunnassa. Tarjotaan korkeakouluille ja muille tiedon tarvisijoille aiempaa monipuolisempaa ja käyttäjäystävällisemmässä muodossa esitettävää tilastotietoa (Vipunen) johtamisen ja päätöksenteon tukemiseksi.
- Toteutetaan sopimuskauden 2017–2020 korkeakoulu- ja tiedelaitosvierailut ml. sopimuskauden välitarkastelu.
- Ohjataan Kansallisarkistoa valtioneuvoston 21.6.2017 periaatepäätöksen (Asiakirjallisen aineiston digitointi ja arkistointi vain sähköisenä) toteuttamisessa.
- Vahvistetaan tiedeakatemioiden tiedepoliittista merkitystä.

4.4 Kulttuuri- ja taidepolitiikkaa koskevat linjaukset

Toiminnan painopisteet vuonna 2018 ovat:

- Parannetaan taiteellisen työn, tuotannon ja jakelun edellytyksiä valmistelemalla taide- ja taitelijapolitiikan kehittämisen keskeiset suuntaviivat sekä vahvistamalla taiteen välittäjäportaan toimintaa ja kulttuuriyrittäjyyttä.
- Parannetaan taide- ja kulttuuripalvelujen saatavuutta eri väestöryhmien tarpeisiin, erityisesti lapsille ja nuorille (lastenkulttuurin ja taiteen perusopetuksen saavutettavuuden kärkihanke) ja osana sosiaali- ja terveydenhuollon toimintoja (taiteen prosenttiperiaatteen laajentamisen kärkihanke).
- Lisätään kulttuuriperintöalan organisaatioiden aineistoja ja niiden käyttöä vuorovaikutuksessa eri yhteisöjen ja yksilöiden kanssa sekä aineistojen digitaalista saatavuutta, käyttöä ja pitkäaikaissäilytystä.
- Toimialan strateginen ohjaus vahvistuu toteuttamalla kulttuurin toimialan valtionosuusjärjestelmän uudistus, uudistamalla edelleen valtionavustuspolitiikkaa ja valmistelemalla kuntien kulttuuritoimintaa koskeva lakiuudistus.

4.5 Nuoriso- ja liikuntapolitiikkaa koskevat linjaukset

Liikunta

- Valmistellaan liikuntapoliittinen selonteko.
- Varmistetaan Liikkuva Koulu -kärkihankkeen päätösvuosi -jatkoimet.
- Kehitetään tiedolla johtamista, tietopohjaa ja tiedonhallintajärjestelmiä.
- Seurataan maakuntauudistusta liikuntalain toimeenpanon näkökulmasta.

Nuoriso

- Huolehditaan valtakunnallisen nuorisotyön ja -politiikan ohjelman 2017–2019 toimeenpanosta, rakennetaan ja kehitetään uusien nuorisoalan osaamiskeskusten tavoiteohjausjärjestelmää.
- Kehitetään edelleen toimialan tiedonkeruuta ja -tuotantoa sekä tiedon hyödyntämistä.

- Seurataan maakuntauudistusta nuorisolain toimeenpanon sekä nuorille suunnattujen palvelujen näkökulmasta.

Opintotuki

- Kansalaisten hyvinvointia ja terveyttä on edistetty ja eriarvoisuus on vähentynyt
  - Valmistellaan näkökulmat ja toimenpiteet koulutukseen kannustamiseksi perusturvan ja toimeliaisuuden kokonaisuudistus-hankkeessa seuraavia eduskuntavaaleja ja hallitusohjelmaa varten.
  - Valmistellaan koulumatkatukeen ammatillisen koulutuksen uudistuksen edellyttämät muutokset koulutuksen saavutettavuuden parantamiseksi.
- Maahanmuuttajien integroituminen yhteiskuntaan on vahvistunut. Maahanmuuttajien koulutuspolut ja työllistyminen on nopeutunut.
  - Laajennetaan oppivelvollisuuden ylittäneiden opintotuki- ja koulumatkatukioikeutta. Hallituksen esitys annetaan keväällä 2018.
- Opintotuen toimeenpanon kehittäminen yhteistyössä Kansaneläkelaitoksen kanssa
  - Hyödynnetään kansallisen tulorekisteri käyttöönottoa opintotuen takaisinperintöjen vähentämiseksi, EU:n tietosuojasetuksen edellyttämät periaatteet henkilötietojen käsittelyssä sekä digitalisaation hyödyntäminen opintotuen myöntämistoiminnassa.

4.6 Muut toimialakohtaiset linjaukset

Lukiouudistuksen yksikköä koskevat linjaukset

Toiminnan painopisteet vuonna 2018 ovat:

- Toteutetaan hallituksen puolivälitarkastelussaan keväällä 2017 päätämä lukiouudistus. Uudistus sisältää sekä lukiokoulutuksen lainsäädännön uudistamisen että toiminnallisen uudistuksen. Lukiouudistuksen tavoitteena on vahvistaa suomalaista yleissivistystä ja korkeatasoista osaamista, kehittää lukiokoulutuksen rakenteita ja toimintakulttuuria siten, että lukiokoulutus vastaa entistä paremmin tulevaisuuden osaamistarpeisiin kansainvälistyvässä toimintaympäristössä, sujuvoittaa siirtymiä korkea-asteen opintoihin sekä ajanta-

saistaa lukiokoulutuksen säädökset vastaamaan 2030 -luvun koulutustarpeita.

- Lukiouudistuksen keskeiset toimenpiteet ovat:
  - Uudistetaan lukiokoulutuksen rakenne joustavammaksi.
  - Mahdollistetaan yksilölliset opintopolut ja turvataan niiden edellyttämä ohjaus ja tuki
  - Kehitetään lukiokoulutuksen toimintakulttuuria.
  - Toteutetaan uudistusten edellyttämät lainsäädännölliset uudistukset.
  - Valmistellaan hallituksen esitys eduskunnalle uudeksi lukiolaiksi annettavaksi keväällä 2018. Lisäksi uudistetaan lukiolakiin oleellisesti liittyvät asetukset.
  - Käydään sidosryhmäkeskustelu uudistuksen tavoitteista ja toimeenpanosta lausuntokiertueen aikana.
  - Toimeenpannaan lukiouudistus. Lukiouudistuksen yksikkö linjaa toimeenpanon suuntaviivat yhteistyössä Opetushallituksen kanssa toteutettavaksi. Päävastuu toimeenpanosta on Opetushallituksella.

Hallintoyksikköä koskevat linjaukset

Toiminnan painopisteet vuonna 2018 ovat:

- Toteutetaan Valtion hankintojen digitalisointi -kehittämishankkeen (HANDI-hanke) edellyttämät toimenpiteet opetus- ja kulttuuriministeriössä yhteistyössä talousyksikön kanssa.
- Osallistutaan valtionavustusten digitalisointihankkeen toteutukseen sekä VN:n yhteisiin tietojärjestelmä- ja ICT-hankkeisiin (mm. VAHVA ja Valtti). Jatketaan Salama-järjestelmän ylläpitoa ja varmistetaan järjestelmän käytettävyys sen vuoteen 2020 ulottuvan elinkaaren ajan. Päivitetään ministeriön tietoturvallisuusmenettelyt. Huolehditaan EU:n tietosuojasetuksen toimeenpanosta ministeriössä ja edistetään toimeenpanoa hallinnonalalla. Uudistetaan ministeriön ja hallinnonalan tietohallinnon ohjausta yhteistyössä yksiköiden ja virastojen kanssa. Aloitetaan ministeriön vastuulla olevan analogisen arkistoaineiston järjestäminen.
- Osallistutaan valtioneuvoston hallintoyksikön ja muiden ministeriöiden kanssa valtioneuvoston palvelussuhteita koskevien ohjeiden, linjausten ja käytäntöjen yhdenmukaistamis- ja kehittämistyöhön. Toteutetaan yhteinen valtioneuvoston varhaisen tuen -mallin (VARTU) käyttöönotto.

Talouksyksikköä koskevat linjaukset

Toiminnan painopisteet vuonna 2018 ovat:

- Uudistetaan rahoituksen suunnittelu- ja toimeenpanoprosessin koordinointi osana rahoituksen yhteistyöryhmän toimintasuunnitelman toteuttamista.
- JTS- ja talousarvioesitysten valmistelun ja valtionosuusjärjestelmäprosessin koordinointi sekä taloutta ja rahoitusjärjestelmiä koskevan asiantuntemuksen ja palvelukyvyn varmistaminen.
- Jatketaan hallitusohjelman taloushallintoa koskevien tuottavuustoimenpiteiden (KITI- ja HAMA -säästöt) toimeenpanoa yhteistyössä sidosryhmien kanssa varmistaen taloushallinnon prosessien laadukas suorittaminen.
- Kehitetään valtionavustusten ja valtionosuuksien tarkastusten laatua ja määrää, koordinoidaan toimialan rahoituksen valvonta- ja tarkastusjärjestelmän uudistamista ja esitellään linjaustarpeita tarkastuksissa esiin nousseiden havaintojen pohjalta.
- Rahapelitoiminnan seurannan järjestelmän kehittäminen ja varmistaminen yhteistyössä rahoituksen yhteistyöryhmän kanssa.

Kansainvälisten asiain sihteeristöä koskevat linjaukset

Toiminnan painopisteet vuonna 2018 ovat:

- EU-yhteistyön painopisteenä on valmistautuminen vuoden 2019 EU-puheenjohtajuuskauteen. EU-avustajaohjelma alkaa ja virkamiesvahvistus EU-edustustoon rekrytoidaan vuoden 2018 aikana. Tavoitteena on, että ministeriön näkemykset toteutetaan tasapainoisesti osana Suomen valmistautumista. Muussa EU-yhteistyössä jatketaan valtioneuvoston vuosittaista EU-strategiaa tukevaa, oikea-aikaista ja ratkaisukeskeistä vaikuttamista. Pääpaino on ministeriön vuodelle 2018 vahvistetuissa EU-prioriteeteissa: tulevan rahoituskehyskauden ohjelmaneuvottelut ja digitaalisten sisämarkkinoiden toteuttamiseen liittyvä ns. Copyright II -lainsäädäntöpaketti.
- Suomi on Unescon hallintoneuvoston jäsen 2017–2021. Opetus- ja kulttuuriministeriö huolehtii jäsenyyskautena niin hallintoneuvoston kokouksiin kuin muuhun hallintoneuvostotyöhön liittyvien tehtävien täsmällisestä hoitamisesta ja Suomen kantojen oikea-aikaisesta valmistelusta yhteistyössä hallinnonalan asiantuntijoiden ja ulkoministeriön kanssa. Ainoana Pohjoismaana hallintoneuvostossa Suomi vastaa lisäksi pohjoismaisen Unesco-yhteistyön koordinaatiosta.

Viestintäyksikköä koskevat linjaukset

Toiminnan painopisteet vuonna 2018 ovat:

- Jatketaan osaamisen ja koulutuksen kärkihankkeiden viestintää yhteistyössä osastojen ja muiden hankkeisiin osallistuvien ministeriöiden asiantuntijoiden ja viestijöiden kanssa (ammattillisen koulutuksen reformin tukiohjelman viestintä, korkeakoulutushankkeiden viestintä, erityisesti opiskelijavalinta, kärkihankkeiden tulosten viestintä).
- Jatketaan muiden keskeisten hankkeiden viestintää (Uusi lukio, Lukutaitofoorumi, valtionavustusten digitalisointi).
- Valmistaudutaan EU-puheenjohtajakauden viestintään yhteistyössä osastojen ja yksiköiden sekä valtioneuvoston viestinnän kanssa.
- Osallistutaan valtioneuvoston yhteisen virtuaalisen työpöydän – Kampuksen kehittämiseen. Huolehditaan Kampuksen ja Vahvan käyttöönottoon liittyvästä muutosviestinnästä.
- Toteutetaan sidosryhmätutkimus vuosina 2017–2018.
- Lisätään ministeriön toimintakulttuurin kehittämiseen liittyvää viestintää.
- Jatketaan valtionhallinnon viestintäsuosituksen jalkautusta (kysely tarpeista, työpajat).
- Uudistetaan ministeriön powerpointpohjat ja esittelyaineisto.

5 Resurssit

Opetus- ja kulttuuriministeriön resurssit vuonna 2018 käyvät ilmi liitteestä 1.

6 Riskit

Opetus- ja kulttuuriministeriö arvioi ja seuraa säännöllisesti hallinnonalan ja ministeriön toimintaan kohdistuvia riskejä osana ministeriön johtamista. Vuoden 2018 toimintaa koskevat riskit ja riskitasot on esitetty liitteessä 2.

Lite 1. Muiden toimintamenojen resurssisuunnitelma 2018

Osasto/ yksikkö	KPE	KAS	VIV	HAL	TAL	VVA	LUKIO- UUDISTUS	AMOS	KTPO	KUPO	NUOLI	Ministerit	Yhteensä
Arvio henkilömäärästä	19	16	8	19	17	27	6	20	41	41	26		240

Menolaji	Määräraha												
Työhyvinvointi, 120 €/hlö	2 160	1 800	960	2 052	2 040	3 240	660	2 070	4 920	4 920	3 120		27 942
Henkilöstön kehittäminen 100 €/hlö	1 800	1 500	800	1 710	1 700	2 700	550	1 725	4 100	4 100	2 600		23 285
Painatuspalvelut (säädös- ym. painatukset)	-	4 000	3 000	1 500	-	40 000	8 500	5 000	13 000	17 300	3 185		95 485
Ravitsemispalvelut, 300 €/hlö	4 200	2 000	1 000	4 150	5 100	10 000	5 000	10 000	12 000	25 600	12 468		91 518
Matkustus, 1 000 €/hlö	18 000	2 500	3 000	5 400	17 000	30 000	5 500	17 250	46 000	41 000	25 800		211 450
Voimassa oleviin sopimuksiin perustuvat				555 121	350 000	3 000				12 070	1 320		921 511
Muut menokohteet	405 000	14 400	103 700	273 950	163 400	35 000	6 000	20 000	20 000	187 500	60 418	80 000	1 369 368
Tulot											-36 550		-36 550
Yhteensä	431 160	26 200	112 460	843 883	539 240	123 940	26 210	56 045	100 020	292 490	72 360	80 000	2 704 008

Liite 2. Vuoden 2018 toimintaa koskevat riskit ja riskitasot

Kuvaus	Ennalta ehkäisevät tai vaikutuksia vähentävät toimenpiteet	Riskitaso *	Vastuutahot**
Toimintaympäristön muutoksista johtuvat ilmiöt/riskit			
<p><i>Globaalin ja eurooppalaisen toimintaympäristön muutos:</i></p> <p>Kansainvälisessä ja Euroopan poliittisessa sekä taloudellisessa ja teknologisessa kehityksessä tapahtuu ennakoimattomia muutoksia. Ne vaikuttavat maailmanlaajuiseen tuotannon- ja työnjakoon sekä yhteiskunnan perustoimintoihin ja -rakenteisiin. Turvallisuuspoliittisessa tilanteessa tapahtuu muutoksia.</p>	<p>Arvioidaan säännöllisesti toimialan kehitystä makrotason ilmiöiden näkökulmasta ja laaditaan skenaarioita mahdollisiin muutoksiin varautuen.</p> <p>Arvioidaan toimialan kehitysnäkymiä ja toiminta-edellytyksiä laajasta globaalista näkökulmasta.</p> <p>Varmistetaan kansakunnan osaamistaso.</p> <p>Huolehditaan verkostoitumisesta ja varautumiskyvystä.</p>	16 (4 x 4)	KPE ja KAS, kansainvälisen toiminnan yhteistyöryhmä
<p><i>Toimialan ydintoiminnoissa tavoitteiden saavuttaminen epäonnistuu:</i></p> <p>Osaamis pohja rapautuu ja tieteen taso laskee.</p> <p>Kulttuurin saavutettavuus vaarantuu.</p> <p>Väestö ei liiku riittävästi.</p> <p>Nuorten osallisuus vähenee.</p>	<p>Toteutetaan hallitusohjelmaa tavoitteiden mukaisesti.</p> <p>Käytössä on toimiva, tietoon perustuva johtamis- ja ohjausjärjestelmä.</p> <p>Toimintaympäristön muutoksia ennakoidaan, arvioidaan ja seurataan.</p> <p>Varmistetaan toiminnan vaikuttavuus.</p> <p>Varmistetaan että ohjauselementit kohdistuvat oikein.</p>	20 (4 x 5)	KPE, tutkimuksen, ennakoinnin ja arvioinnin yhteistyöryhmä
<p><i>Talouden rakennemuutos ja julkisen talouden kestävyysvaje:</i></p> <p>Ikäsidonnaisten menojen kasvu aiheuttaa paineita kaikkien muiden julkisesti rahoitettujen toimien järjestämiseen. Työllisyys ei kasva.</p> <p>Ilmiöitä ja toimenpiteiden vaikutuksia ei tunneta riittävän hyvin, voidaan tehdä virheellisiä valintoja.</p> <p>Toimialojen rahoitus vähenee ja palveluja ei voida tarjota.</p>	<p>Päätöksenteon tietoperusta varmistetaan ja lisätään ennakoivia.</p> <p>Lisätään vaikuttavuuden arviointia.</p> <p>Lisätään reagointiherkkyttä nopeisiin muutostarpeisiin.</p> <p>Vahvistetaan lainsäädäntöprosessia.</p> <p>Vaikutetaan uudistusten valmisteluun ja toimeenpanoon.</p> <p>Huolehditaan toimivasta vuoropuhelusta ja yhteistyöstä valtioneuvoston, hallinnonalan ja sidosryhmien kanssa.</p> <p>Vahvistetaan uudistuksiin kannustavaa johtamista ja toimintakulttuuria.</p> <p>Priorisoidaan tehtäviä.</p>	20 (4 x 5)	KPE ja TAL, rahoituksen yhteistyöryhmä, säädösvalmistelun yhteistyöryhmä
<p><i>Maahanmuutto:</i></p> <p>Turvapaikanhakijoiden määrä kasvaa.</p> <p>Yhteiskunnalliset ja poliittiset jännitteet lisääntyvät mikäli turvapaikan hakijoiden hakemusten käsittely viivästyy ja/tai turvapaikan saaneiden kuntiin sijoittaminen viivästyy.</p> <p>Turvapaikan saaneiden kotouttamisessa epäonnistutaan.</p> <p>Ei pystytä järjestämään määrällisesti tai laadullisesti riittäviä koulutus- ja kulttuuripalveluita.</p>	<p>Ylläpidetään kykyä nopeaan reagointiin.</p> <p>Huolehditaan hallinnonalojen välisestä yhteistyöstä ja varmistetaan kokonaisuuden hallinta.</p> <p>Maahanmuuttajien asemaa koskevaa tietopohjaa vahvistetaan ja laajennetaan.</p> <p>Lisätään kansalaisryhmien keskinäistä vuorovaikutusta ja vahvistetaan kansalaisyhteiskuntaa.</p> <p>Toteutetaan toimintasuunnitelmissa sekä -ohjelmissa suunnitellut toimet (Hallituksen kotouttamista koskeva toimintasuunnitelma, Maahanmuuttajien koulutuspolut ja intergrointi-toimenpideohjelma sekä Merkityksellinen Suomessa - ohjelma.)</p>	12 (3 x 4)	KPE

<p><i>Maakunta- ja SOTE-uudistus:</i> Kuntien järjestämien palveluiden (opetus- ja kulttuuri-toimi) rahoituspohja heikkenee olennaisesti ja palvelujen tuottaminen vaarantuu. Kuntien asema muuttuu. Toteutuksessa ei oteta riittävästi huomioon ministeriön toimialan tarpeita. Ministeriön toimialan palveluita ei pystytä tuottamaan kattavasti ja asiakaslähtöisesti.</p>	<p>Ministeriön toimialojen tulee olla mukana valtionosuus-uudistuksen valmistelussa. Osallistutaan aktiivisesti muutoksen valmisteluun ja toimeenpanoon. Ministeriön sisäinen valmistelu on toimivaa ja kokonaisuuden hallinta on varmistettu.</p>	<p>20 (4 x 5)</p>	<p>TAL, osastot</p>
<p><i>Rahoitusprosessit eivät toimi tehokkaasti, eikä niiden uudistaminen onnistu:</i> Valtionosuuksia ja valtionavustuksia koskevat uudistukset ja kehittämistyö epäonnistuvat. Toimialakohtaiset rahoitusuudistukset epäonnistuvat. Tieto- tai laskentapohja pettää.</p>	<p>Johtamisen keinoin varmistetaan uudistusten toimeenpano. Varmistetaan ministeriön toimiva sisäinen valmistelu ja kokonaisuuden hallinta. Varmistetaan yhtenäiset toimintamallit.</p>	<p>8 (2 x 4)</p>	<p>TAL, rahoituksen yhteistyöryhmä, valtionavustuskäytänteiden yhteistyöryhmä</p>
<p><i>Rahapeliyhtiöiden toiminta:</i> Monopoliasema murtuu. Rahapeliyhtiöiden toiminnan integraatio vie enemmän resursseja kun on suunniteltu ja rahoitusta jää jaettavaksi vähemmän. Toimialan asema rahoituksen ohjauksessa heikentyy. Rahapeliyhtiön tuotto laskee. Opetus- ja kulttuuriministeriön toimialojen rahoituksessa rahapeli tuottojen osuus kasvaa liian suureksi.</p>	<p>Seurataan ja ennakoidaan yhtiön toiminnan ja tuoton kehitystä. Varaudutaan tuoton kehitykseen. Vaikutetaan valmisteluun.</p>	<p>3 (1 x 3)</p>	<p>Osastot, TAL ja HAL</p>
<p><i>Hallinnonalan ja toimialan ohjaus:</i> Ohjausjärjestelmät eivät pysty varmistamaan strategisten tavoitteiden saavuttamista.</p>	<p>Ohjauskäytännöt arvioidaan ja kehitetään niiden strategisuuden ja vaikuttavuuden näkökulmasta.</p>	<p>8 (2 x 4)</p>	<p>Tulosohjauksen yhteistyöryhmä</p>
<p><i>Yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden heikentyminen:</i> Oppilaitosten ja toimialan muiden julkisten laitosten ja yleisötapahtumien turvallisuus heikentyy.</p>	<p>Syrjäytymisen ehkäisy Varmistetaan, että toimialan organisaatioilla on ajan tasalla olevat ja nopeaa reagoitua tukevat pelastussuunnitelmat. Uuden yhteiskunnan turvallisuusstrategian toimeenpano toimialalla. Turvallisuusstrategia päivitetään. Huolehditaan yhteistyöstä turvallisuudesta vastaavien viranomaisten kanssa.</p>	<p>3 (1 x 3)</p>	<p>HAL, osastot ja valmiusryhmä</p>
<p><i>Digitaalinen toimintaympäristö:</i> Kokonaisuuden hallinta ei ole riittävällä tasolla. Panostukset eivät kohdennu oikein eivätkä tuota toivottuja tuloksia. Toimintaa ei pystytä muuttamaan. Uudistaminen jää sektorikohtaiseksi. Hallinnonalalla toteutetaan päällekkäisiä hankkeita. EU-lainsäädäntö tuo uhkia kotimaiselle tekijänoikeuslainsäädännölle.</p>	<p>Hallinnonala ja sidosryhmät osallistuvat hankkeiden valmisteluun. Hankehallinnan menetelmät ovat tehokkaita. Rohkaistaan innovatiivisuuteen ja luovuuteen. Rohkaistaan poikkihallinnollisiin kokeiluihin. Priorisoidaan toimintaa siten, että kokonaisuus on hallittu.</p>	<p>9 (3 x 3)</p>	<p>HAL/TH</p>

Valtioneuvoston ja ministeriön sisäisestä toiminnasta johtuvat riskit			
<p><i>Valtioneuvoston sähköinen toimintaympäristö ja yhteiset palvelut:</i></p> <p>Valtioneuvoston keskitetyt palvelut eivät toimi ministeriön kannalta tarkoituksenmukaisesti.</p> <p>Palvelujen estohyökkäykset vaikeuttavat työn tekemistä.</p>	<p>Osallistutaan täysipainoisesti valmisteluun ja tehdään aktiivisesti yhteistyötä valtioneuvoston kanslian ja valtiovarainministeriön kanssa palveluiden kehittämisessä.</p>	6 (2 x 3)	HAL/TH
<p><i>Ministeriön toiminta ja talous eivät ole kestäväällä pohjalla:</i></p> <p>Ei kyetä kehittämään johtamista, prosesseja ja toimintatapoja ja osaamista niin, että toiminta uudistuu ministeriön asemaa tulevaisuus- ja sivistysministeriönä tukevaksi.</p> <p>Ministeriön toiminnassa on osaamiskapeikkoja.</p> <p>Henkilöstö- ja osaamisresurssit eivät riitä ydintehtävien ja esimerkiksi EU-puheenjohtajakauden tehtävien laadukkaaseen hoitamiseen.</p> <p>Ei saada aikaan riittäviä toimintameno- ja säästöjä tai säästötavoitteissa ei pysytä.</p>	<p>Varmistetaan sopeuttamisohjelman ja ministeriön toiminnan uudistamista koskevan suunnitelman määrätietoinen läpivienti, arviointi ja seuranta.</p> <p>Tehokkaalla johtamisella, ennakkoinnilla ja arvioinnilla varmistetaan toimintakyky ja osaaminen.</p>	16 (4 x 4)	KPE ja TAL, rahoituksen yhteistyöryhmä
<p><i>Hallinnonalan ja ministeriön maine- ja julkisuusriski:</i></p> <p>Luottamus viranomaisen toimintaan vaarantuu.</p> <p>Ministeriön valvonta pettää.</p> <p>Resurssien rajallisuus ja säästöt aiheuttavat toimijakentän negatiivista palautetta.</p>	<p>Ministeriön toiminnassa noudatetaan lainsäädäntöä ja puututaan väärinkäytöksiin resurssimalla sisäistä ja ulkoista tarkastusta sekä varmistamalla itsenäisyys.</p> <p>Toimintatavat ovat selkeitä ja avoimia.</p> <p>Toimiva ja avoin vuoropuhelu hallinnonalan ja sidosryhmien kanssa.</p> <p>Arviointi ja seuranta on läpinäkyvää ja toimivaa.</p> <p>Seurataan varhaisia signaaleja.</p> <p>Viestintä on kiinteästi mukana prosesseissa.</p> <p>Viestinnän toimenpiteet ajoitetaan oikein. Pyritään proaktiiviseen toimintaan.</p> <p>Varmistetaan virkakunnan viestinnän osaaminen kaikessa toiminnassa.</p>	9 (3 x 3)	TAL ja VIY

* Määrittely: riskin todennäköisyys asteikolla 1–5 ja vahingon merkittävyys asteikolla 1–5. Lasketaan näiden tulo.

** Osastot arvioivat riskejä omien toimialojensa osalta. Lisäksi kansliapäällikön johtoryhmä seuraa riskikokonaisuutta säännöllisesti.

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Undervisnings- och kulturministeriet

Ministry of Education and Culture

Ministère de l'Éducation et de la Culture